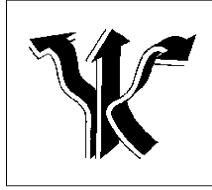

**ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
«ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД «МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»**

МАУП

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ**

з дисципліни

«СОЦІАЛЬНА ІНФРАСТРУКТУРА МІСТА»

(для бакалаврів)

Київ – 2018

Підготовлено доцентом кафедри філософії та політології *А.М. Шаповалою*

Затверджено на засіданні кафедри публічного адміністрування (протокол № 9 від 15.03.2018 р.)

Схвалено Вченою Радою Навчально-наукового інституту міжнародних відносин та соціальних наук (протокол № 9 від 28.03.2018 р.)

Шаповалова А.М. Методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи студентів з дисципліни "Соціальна інфраструктура міста". – К.: МАУП, 2018. – 56 с.

Методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи студентів з дисципліни «Соціальна інфраструктура міста» містять пояснювальну записку, тематичний план дисципліни, зміст самостійної роботи з дисципліни «Соціальна інфраструктура міста», а також список літератури.

© Приватне акціонерне товариство
"Вищий навчальний заклад
"Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП), 2018

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Перехід до кредитно-модульної технології навчання має будуватися на докладній навчально-методичній та організаційній роботі, спрямованій на забезпечення студента всім спектром інформаційної та методичної підтримки. Організація самостійної роботи студентів викладачами та фахівцями передбачає:

- формування високого рівня самоосвіти студентів;
- ефективне планування та організацію самостійної роботи студентів;
- інформаційну та методичну підтримку студента, використання комп'ютерних технологій та інтерактивних методів;
- посилення та активізацію заохочувальної, консультативно-методичної ролі викладача.

Самостійна робота студентів є важливою складовою навчального процесу, яка сприяє активізації засвоєння студентом знань та їх реалізації, а також формує вміння навчатися. Самостійна робота студентів є основним засобом опанування навчального процесу студентами у вільний від навчання час.

Роль самостійної роботи виявляється у принципово новій організації навчально-виховного процесу у вищих навчальних закладах. Він повинен будуватися таким чином, щоб розвивати вміння вчитися, формувати у студентів здібності до саморозвитку, творчого застосування здобутих знань.

Метою самостійної роботи є:

- сприяння якнайглибшому засвоєнню студентами знань з дисципліни «Соціальна інфраструктура населених пунктів»;
- вироблення в студентів вмінь і навичок, необхідних для підготовки фахівців з менеджменту організацій для майбутньої роботи в органах місцевого самоврядування, державного управління, громадських організаціях, муніципальних установах, галузях міського господарства.

Крім того, методичні матеріали передбачають опанування в повному обсязі навчальної програми та формуванню самостійності як особистісної риси та

важливої професійної якості, сутність якої полягає в умінні систематизувати, планувати та контролювати власну діяльність.

Завданням самостійної роботи студентів є засвоєння певних знань, умінь, навичок, закріплення та систематизація здобутих знань, їх застосування при виконанні практичних завдань та наукових робіт, а також виявлення прогалин у системі знань із предмета. Основне завдання організації самостійної роботи студентів – навчити їх свідомо та самостійно працювати спочатку з навчальним матеріалом, а потім з науковою інформацією, закласти основи самоорганізації та самовиховання, сформувані уміння та навички постійно підвищувати свою кваліфікацію.

Самостійна робота студентів з дисципліни «Соціальна інфраструктура міста» становить не менше 33% часу, необхідного для виконання основної освітньої програми з урахуванням рекомендацій Міністерства освіти і науки України щодо кількості годин аудиторних занять на тиждень.

Зміст самостійної роботи студентів з дисципліни «Соціальна інфраструктура міста» визначається навчальною програмою дисципліни, методичними матеріалами, завданнями викладача. В методичних рекомендаціях щодо забезпечення самостійної роботи студентів подано:

- тематичний план, який розподілений на чотири модулі;
- зміст самостійної роботи, що складається з тем, які включають основні питання з курсу дисципліни, питання для самоконтролю, теми рефератів та тестові завдання;
- список літератури.

Отже, методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи з дисципліни «Соціальна інфраструктура міста» спрямовані на те, щоб дати студентам знання теоретичних основ особливостей становлення та розвитку соціальної сфери в містах і селах України, а також застосування ними здобутих знань, вмінь і навичок на практиці.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
дисципліни
«СОЦІАЛЬНА ІНФРАСТРУКТУРА МІСТА»

№ п/п	Назва змістовного модуля та теми	Кількість годин		
		лекції	семінари	самостійна робота
Змістовий модуль I. Соціальна інфраструктура регіону як об'єкт регіонального управління				
1	Сутність і зміст соціальної інфраструктури	4	2	6
2	Основні організаційно-правові форми господарювання об'єктів соціальної інфраструктури	4	2	6
3	Фінансове забезпечення функціонування об'єктів соціальної інфраструктури	4	2	6
Змістовий модуль II. Управління соціальною інфраструктурою				
4	Основні принципи управління соціальною сферою	4	2	6
5	Система управління соціальною інфраструктурою населених пунктів (міста)	4	2	6
6	Управління розвитком соціальної інфраструктури населених пунктів	4	2	6
7	Управління соціальною інфраструктурою в зарубіжних країнах	4	2	6
Змістовий модуль III. Система регіонального розселення та програмно-цільовий метод				

управління соціальною інфраструктурою регіонів				
8	Система регіонального розселення та правові аспекти її функціонування	4	2	6
9	Програмно-цільовий метод управління соціальною інфраструктурою регіонів	4	2	6
Разом годин: 108		36	18	54

Зміст
самостійної роботи
з дисципліни

«СОЦІАЛЬНА ІНФРАСТРУКТУРА МІСТА»

Змістовий модуль I. Соціальна інфраструктура регіону як об'єкт регіонального управління

Тема 1. Сутність і зміст соціальної інфраструктури

1. Зміст поняття «соціальна інфраструктура».
2. Роль і місце соціальної інфраструктури в розвитку регіону, життєзабезпеченні населення.
3. Взаємозв'язок і відмінності соціальної та виробничої інфраструктур.
4. Характеристика сучасного стану соціальної інфраструктури.
5. Функції та основні чинники впливу на рівень розвитку соціальної інфраструктури.
6. Державна підтримка розвитку соціальної інфраструктури.
7. Загальні положення та механізм реорганізації об'єктів соціальної інфраструктури.
8. Складові соціальної інфраструктури населених пунктів.

Питання для самоконтролю:

1. Що таке соціальна інфраструктура?
2. Які Ви знаєте терміни тотожні терміну «соціальна інфраструктура»?
3. Дайте визначення понять «соціальна інфраструктура міста» та «соціальна інфраструктура села».
4. Що таке населений пункт?
5. В яких роках термін «соціальна інфраструктура» почав застосовуватися в зарубіжній економічній науці?
6. В яких роках розпочалося активне вивчення соціальної інфраструктури в Україні?
7. Які види галузей виділяють в соціальній інфраструктурі?

8. Які галузі соціально-побутового призначення в соціальній інфраструктурі Ви знаєте?

9. Які галузі в соціальній інфраструктурі належать до соціально-культурного призначення?

Теми рефератів:

1. Характеристика сучасного стану соціальної інфраструктури.
2. Взаємозв'язок і відмінності соціальної та виробничої інфраструктур.
3. Державна підтримка розвитку соціальної інфраструктури.
4. Роль органів місцевого самоврядування України в розвитку соціальної інфраструктури населених пунктів.

Тестові завдання:

I. Соціальна інфраструктура це:

а) мережа підприємств, установ, закладів, а також окремих служб (з їх матеріальною базою, працівниками, господарськими та іншими зв'язками), що забезпечують задоволення життєвих потреб людини;

б) сукупність галузей невиробничої сфери, що створюють загальні умови для раціональної організації основних видів діяльності людини – трудової, у сфері духовної культури та побуту;

в) система галузей народного господарства, діяльність яких спрямована на задоволення соціально-культурних, духовних та інтелектуальних потреб людини;

г) цілісна сукупність об'єктів з обслуговування населення регіону, які безпосередньо не приймають участі у відтворювальному економічному процесі, а опосередковано сприяють здійсненню цього процесу.

II. В економічній літературі поряд із поняттям «соціальна інфраструктура», існують поняття:

- а) «виробнича інфраструктура»
- б) «соціальна сфера»;
- в) «виробнича сфера»;
- г) «сфера обслуговування»;

д) «сфера соціального забезпечення».

III. До галузей соціально-побутового призначення належать:

- а) житлово-комунальне господарство;
- б) служба побуту;
- в) охорона здоров'я та соціальне забезпечення;
- г) транспорт і зв'язок у частині, пов'язаній з обслуговуванням населення;
- д) торгівля і ресторанне господарство;
- е) готельне господарство;
- є) зелене господарство;
- ж) благоустрій і санітарне очищення;
- з) зовнішнє освітлення;
- и) ритуальне обслуговування;
- і) фізична культура, спорт, туризм і відпочинок.

IV. Галузями соціально-культурного призначення є:

- а) освіта;
- б) культура і мистецтво;
- в) ресторанне господарство;
- г) охорона здоров'я та соціальне забезпечення;
- д) фізична культура, спорт, туризм і відпочинок;
- е) ритуальне обслуговування.

V. Яких ступенів може бути середня загальноосвітня школа?

- а) I ступеня;
- б) II ступеня;
- в) III ступеня;
- г) IV ступеня;
- д) I-II ступеня;
- е) I-III ступеня;
- є) II-III ступеня;
- ж) II-IV ступеня.

VI. Гімназія – це:

а) середній загальноосвітній навчально-виховний заклад другого-третього ступеня, що забезпечує науково-теоретичну, гуманітарну, загальнокультурну підготовку обдарованих і здібних дітей;

б) середній загальноосвітній навчально-виховний заклад, що забезпечує здобуття учнями освіти понад державний освітній мінімум і здійснює науково-практичну підготовку талановитої молоді;

в) навчально-виховний заклад, який надає допомогу сім'ї у вихованні дітей, реалізації потреб суспільства і держави у загальній середній освіті відповідно до інтересів, здібностей та нахилів особистостей.

VII. До дошкільних виховних закладів належать:

а) дитячі ясла;

б) дитячі ізолятори;

в) дитячі садки;

г) дитячі колонії;

д) дитячі резервати;

е) дитячі ясла-садки.

VIII. Які види вищих закладів освіти діють в Україні?

а) університет;

б) академія;

в) центр підготовки та перепідготовки робітничих кадрів;

г) центр професійно-технічної освіти;

д) навчально-виробничий центр;

е) інститут;

є) колегіум;

ж) коледж;

з) технікум.

IX. Професійно-технічний навчальний заклад – це:

а) заклад освіти або структурний підрозділ університету, академії, інституту,

який здійснює підготовку фахівців з вищою освітою за освітньо-професійними програмами молодшого спеціаліста;

б) вищий заклад освіти або структурний підрозділ університету, академії, інституту, який здійснює підготовку фахівців з вищою освітою за освітньо-професійними програмами бакалавра або молодшого спеціаліста з даного (кількох) споріднених напрямків підготовки або спеціальностей;

в) заклад освіти, що забезпечує реалізацію потреб громадян у професійно-технічній освіті, оволодінні робітничими професіями, спеціальностями, кваліфікацією відповідно до їхніх інтересів, здібностей, стану здоров'я;

г) вищий заклад освіти або підрозділ університету, академії, який здійснює підготовку фахівців з вищою освітою за освітньо-професійними програмами всіх рівнів у певній галузі науки, виробництва, освіти, культури та мистецтва. Проводить наукову та науково-виробничу діяльність.

Х. До закладів охорони здоров'я належать:

- а) лікарні широкого профілю;
- б) спеціалізовані медичні заклади;
- в) поліклініки та амбулаторії;
- г) спеціалізовані поліклініки;
- д) юридичні клініки;
- е) медичні витверезники;
- є) міліція;
- ж) загальні та спеціалізовані стоматологічні поліклініки;
- з) фельдшерсько-акушерські пункти;
- и) податкова служба;
- і) санітарно-епідеміологічна служба.

ХІ. До заходів з соціального захисту та соціального забезпечення населення належать:

- а) виплата пенсій і допомоги;
- б) утримання та навчально-тренувальна робота дитячо-юнацьких спортивних

шкіл;

- в) фінансова підтримка спортивних споруд;
- г) пільги ветеранам війни і праці;
- д) допомога сім'ям з дітьми;
- е) інші види соціальної допомоги;
- є) пенсії військовослужбовцям та особам начальницького і рядового складу;
- и) театри;
- і) бібліотеки;
- ї) дитячі заклади-інтернати;
- к) притулки для неповнолітніх;
- л) програми соціального захисту неповнолітніх;
- м) будинки-інтернати для престарілих та інвалідів;
- н) кошти з бюджету, що передаються до Фонду соціального захисту інвалідів

України;

- о) утримання рятувальних станцій на водах;
- п) молодіжні програми.

ХІІ. До закладів культури належать:

- а) творчі спілки;
- б) театри;
- в) філармонії, музичні колективи й ансамблі та інші заходи та заклади з мистецтва;
- г) видатки на заходи, передбачені державними і місцевими програмами розвитку культури і мистецтва;
- д) бібліотеки;
- е) музеї та виставки;
- є) заповідники;
- ж) палаци і будинки культури, клуби та інші заклади клубного типу;
- з) школи естетичного виховання дітей;
- и) кінематографія;

- i) архівна справа;
- ї) державні премії України в галузі літератури та мистецтва.

XIII. Які з пропонованих положень відповідають меті регіональної соціальної інфраструктури?

- a) досягнення повного ступеня задоволення потреб населення в пріоритетних регіонах;
- б) досягнення повного й однакового ступеня задоволення потреб населення незалежно від того, в якому регіоні воно проживає;
- в) досягнення повного ступеня задоволення потреб населення в пріоритетних напрямках соціальної інфраструктури;
- г) створення належних умов для повного відтворення робочої сили, зближення за рівнем добробуту міського і сільського населення, посилення єдності у способі життя різних соціальних груп та прошарків населення, згладжування регіональних відмінностей у рівні життя людей.

XIV. До основних функцій елементів соціальної інфраструктури входять:

- a) розподіл та обмін;
- б) надання споживчих послуг;
- в) охорона здоров'я;
- г) формування суспільної свідомості та наукового світогляду;
- д) управління та охорона громадського порядку.

XV. Безкоштовні послуги, що надаються об'єктами соціальної інфраструктури - це:

- a) послуги освіти;
- б) послуги житлово-комунального господарства;
- в) послуги охорони здоров'я;
- г) послуги побутового обслуговування;
- д) послуги певних видів культурного обслуговування;
- е) послуги пасажирського транспорту.

XVI. До факторів розвитку соціальної інфраструктури населених пунктів належать:

- а) міжнародні стандарти;
- б) співвідношення сільського і міського населення;
- в) спрямованість розвитку економіки;
- г) стан державних фінансів;
- д) рівень життя населення;
- е) розмір матеріального та духовного багатства нації;
- є) національні традиції;
- ж) структура господарства;
- з) кліматичні особливості;
- и) щільність населення.

Література [1, 3-4, 6, 8, 10, 16, 19, 29-31, 33, 35, 46, 49, 52, 53, 58-60, 62, 64-65, 67-68, 70-71]

Тема 2. Основні організаційно-правові форми господарювання об'єктів соціальної інфраструктури

1. Основні організаційно-правові форми господарювання
2. Поняття економічної категорії власність, її основні форми.
3. Суб'єкти права комунальної власності та складові права комунальної власності.
4. Основні положення реорганізації об'єктів соціальної інфраструктури. Об'єкти соціальної інфраструктури, які підлягають безплатній передачі в комунальну власність.
5. Порядок передачі об'єктів соціальної інфраструктури в комунальну власність.
6. Основні джерела формування комунальної власності.
7. Основні способи реорганізації підприємств соціальної інфраструктури.
8. Основні організаційно-правові форми господарювання в галузях соціальної інфраструктури, які можуть бути створені в процесі реорганізації.
9. Основні вимоги до реєстрації нових формувань.

10. Специфіка розробки установчих документів створення та функціонування підприємства.
11. Основні розділи, які містить установчий договір підприємства.

Питання для самоконтролю:

1. Дайте визначення поняття «власність».
2. Які Ви знаєте риси власності?
3. У чому полягає зміст права власності?
4. Назвіть правомочності права власності.
5. Дайте визначення поняття «юридична особа».
6. Які види юридичних осіб в соціальній інфраструктурі розрізняють залежно від права власності?
7. Дайте визначення поняття «господарське товариство».
8. Які Ви знаєте види господарських товариств?
9. Дайте визначення поняття «приватизація».
10. Що таке некомерційний та комерційний конкурс?
11. Яка основна мета реорганізації підприємств соціальної сфери?
12. В яких формах може здійснюватися реорганізація об'єктів соціальної інфраструктури?

Теми рефератів:

1. Правомочності права комунальної власності.
2. Види юридичних осіб в соціальній інфраструктурі.
3. Форми реорганізації об'єктів соціальної інфраструктури.
4. Об'єкти права комунальної власності.
5. Нормативно-правове забезпечення передачі об'єктів соціальної інфраструктури в комунальну власність.
6. Передача майна із спільної комунальної власності територіальних громад у власність відповідних територіальних громад.

Тестові завдання :

I. Власність - це:

а) суспільні відносини, що характеризуються двома основними ознаками: 1) виникають з приводу речей (майна); 2) мають лише вольовий зміст;

б) суспільні відносини, що характеризуються двома основними ознаками: 1) виникають з приводу речей (майна); 2) мають одночасно вольовий та невольовий зміст;

в) особисті відносини, що характеризуються двома основними ознаками: 1) виникають з приводу речей (майна); 2) мають одночасно вольовий та невольовий зміст.

II. Право власності в суб'єктивному розумінні становлять такі правомочності:

а) право розпорядження;

б) право користування;

в) право володіння;

г) право керування.

III. Право володіння означає:

а) господарське панування власника над річчю, можливість впливати на неї у будь-який момент;

б) можливість використання майна та вилучення з нього корисних властивостей;

в) можливість власника самостійно визначати юридичну і фактичну долю речі (продати, викинути, знищити).

IV. Право користування означає:

а) можливість власника самостійно визначати юридичну і фактичну долю речі (продати, викинути, знищити);

б) господарське панування власника над річчю, можливість впливати на неї у будь-який момент;

в) можливість використання майна та вилучення з нього корисних властивостей.

V. Які види юридичних осіб розрізняють залежно від форм власності?

а) приватні;

- а) державні;
- б) комунальні;
- в) колективні;
- г) господарські.

VI. Є такі види господарських товариств:

- а) повне товариство;
- б) командитне товариство;
- в) товариство з обмеженою відповідальністю;
- г) товариство з додатковою відповідальністю;
- д) акціонерне товариство;
- е) виробничий кооператив.

VII. До об'єктів, що не підлягають приватизації, належать:

- а) об'єкти державної власності;
- б) об'єкти культури і мистецтва;
- в) об'єкти, діяльність яких забезпечує соціальний розвиток села, збереження та підвищення культурного потенціалу, духовних цінностей;
- г) спеціалізовані підприємства торгівлі, що обслуговують виключно громадян, які мають пільги згідно з чинним законодавством;
- д) об'єкти освіти, фізичної культури, спорту і науки, що фінансуються з державного бюджету.

VIII. Яке з наведених визначень відповідає суті приватизації:

- а) відчуження майна, що перебуває у приватній власності на користь фізичних та юридичних осіб, з метою підвищення соціально-економічної ефективності виробництва та залучення коштів на структурну перебудову економіки України;
- б) відчуження майна, що перебуває у комунальній власності, і майна, що належить Автономній Республіці Крим, на користь фізичних та юридичних осіб, з метою підвищення соціально-економічної ефективності виробництва та залучення коштів на структурну перебудову економіки України;

в) відчуження майна, що перебуває у державній власності, і майна, що належить Автономній Республіці Крим, на користь фізичних та юридичних осіб, з метою підвищення соціально-економічної ефективності виробництва та залучення коштів на структурну перебудову економіки України;

г) відчуження майна, що перебуває у власності Українського народу на користь фізичних та юридичних осіб, з метою підвищення соціально-економічної ефективності виробництва та залучення коштів на структурну перебудову економіки України.

ІХ. Реорганізація може здійснюватися шляхом:

- а) злиття;
- б) приєднання;
- в) поділу;
- г) виділу;
- д) перетворення.

Х. Право комунальної власності - це:

а) право територіальної громади володіти, доцільно, економно, ефективно користуватися і розпоряджатися за попередньою згодою відповідних державних органів майном, що їй належить;

б) право держави володіти, доцільно, економно, ефективно користуватися і розпоряджатися на свій розсуд і в своїх інтересах майном, що їй належить;

в) право територіальної громади володіти, доцільно, економно, ефективно користуватися і розпоряджатися на свій розсуд і в своїх інтересах майном, що належить їй, як безпосередньо, так і через органи місцевого самоврядування;

г) право органів місцевого самоврядування самостійно володіти, доцільно, економно, ефективно користуватися і розпоряджатися на свій розсуд і в своїх інтересах майном, що їм належить.

ХІ. Суб'єктами права комунальної власності є:

- а) держава в особі Верховної Ради України;
- б) адміністративно-територіальні одиниці в особі обласних, районних,

міських, селищних, сільських рад;

в) Автономна Республіка Крим в особі Верховної Ради Автономної Республіки Крим;

г) органи державної влади.

ХІІ. Об'єктами права комунальної власності є:

а) майно, що забезпечує діяльність Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, центральних органів виконавчої влади та утворюваних ними органів;

б) майно, що забезпечує діяльність Верховної Ради Автономної Республіки Крим та утворюваних нею республіканських органів;

в) майно, що забезпечує діяльність відповідних Рад і утворюваних ними органів;

г) кошти місцевих бюджетів, державний житловий фонд, об'єкти житлово-комунального господарства;

д) майно закладів народної освіти, культури, охорони здоров'я, торгівлі, побутового обслуговування;

е) майно підприємств комунальної власності;

є) майно підприємств державної власності;

ж) місцеві енергетичні системи, транспорт, системи зв'язку та інформації, а також інше майно, необхідне для забезпечення економічного і соціального розвитку відповідної території;

з) майно, передане у власність Республіці Крим, області, району чи іншій адміністративно-територіальній одиниці іншими суб'єктами права власності.

ХІІІ. Які з наведених нормативно-правових актів регулюють питання передачі об'єктів соціальної інфраструктури до комунальної власності?

а) Закон України від 03.03.1998 №147/98-ВР «Про передачу об'єктів права державної та комунальної власності»;

б) Постанова №222 від 19 лютого 1996 р. „Про поетапну передачу до комунальної власності об'єктів соціальної інфраструктури, які належать

підприємствам, заснованим на загальнодержавній власності”;

в) Постанова №1060 від 5 вересня 1996 р. „Про поетапну передачу у комунальну власність об’єктів соціальної сфери, житлового фонду сільськогосподарських, переробних та обслуговуючих підприємств, установ і організацій агропромислового комплексу, заснованих на колективній та інших формах недержавної власності”;

г) Постанова №1443 від 2 грудня 1996 р. „Про поетапну передачу до комунальної власності об’єктів соціальної інфраструктури”.

д) Постанова №1482 від 21 вересня 1998 р. «Про передачу об’єктів права державної та комунальної власності».

XIV. Підставою для набуття права комунальної власності є:

а) передача майна територіальним громадам безоплатно державою, іншими суб’єктами права власності, а також майнових прав;

б) реприватизація державного майна;

в) виробнича діяльність комунальних підприємств;

г) укладення різних цивільно-правових правочинів, що забезпечують перехід у комунальну власність матеріальних благ від інших власників;

д) доходи місцевих бюджетів;

е) безхазяйне майно;

є) знахідка;

ж) бездоглядна домашня тварина.

Література [1, 7, 17, 27, 31, 33, 42, 44-45, 50, 61, 66, 72]

Тема 3. Фінансове забезпечення функціонування об’єктів соціальної інфраструктури

1. Джерела за рахунок яких здійснюється фінансове забезпечення функціонування об’єктів соціальної інфраструктури.

2. Поняття " державний бюджет", "місцеві бюджети", "місцеві фінанси". Функції місцевих фінансів.

3. Види кредитів, які надаються підприємствам і установам соціального призначення.
4. Фінансові розрахунки, які виконують місцеві органи управління після передачі об'єктів соціальної інфраструктури в комунальну власність.
5. Доходи державного та місцевих бюджетів.
6. Видатки бюджетів на розвиток галузей інфраструктури соціально-побутового призначення.
7. Видатки бюджетів на утримання галузей інфраструктури соціально-культурного призначення.
8. Види податків і зборів (обов'язкових платежів). Особливості оподаткування підприємств, на балансі яких перебувають об'єкти соціального призначення.
9. Підприємства й установи, які не сплачують комунальний податок.
10. Види підприємств, які мають пільги щодо сплати податку на прибуток підприємства.

Питання для самоконтролю:

1. З яких джерел можуть фінансуватися об'єкти соціальної інфраструктури
2. Які виділяють блоки об'єктів соціальної інфраструктури залежно від джерел їх фінансування?
2. На який період затверджується Державний бюджет?
3. В якій формі приймається основний фінансовий план держави?
4. Які бюджети відносяться до бюджетів місцевого самоврядування?
5. Які функції віднесені до власної компетенції місцевого самоврядування?
6. Назвіть видатки на житлово-комунальне господарство.
7. Назвіть поточні видатки на загальноосвітні школи.
8. Перерахуйте капітальні видатки на загальноосвітні школи.
9. Які можуть бути джерела формування коштів інтернату?
10. Назвіть джерела формування коштів державного дошкільного виховного закладу.
11. За рахунок яких коштів здійснюється фінансування вищих закладів освіти?
12. За рахунок яких джерел здійснюється фінансування охорони здоров'я?

Теми рефератів:

1. Підприємства й установи, які не сплачують комунальний податок.
2. Види підприємств, які мають пільги щодо сплати податку на прибуток підприємства.
3. Особливості оподаткування підприємств, на балансі яких перебувають об'єкти соціального призначення.
4. Фінансові розрахунки, які виконують місцеві органи управління після передачі об'єктів соціальної інфраструктури в комунальну власність.
5. Джерела фінансування об'єктів соціальної інфраструктури населених пунктів.

Тестові завдання:

I. Джерелами фінансування об'єктів соціальної інфраструктури можуть бути:

- а) кошти Державного бюджету України;
- б) кошти бюджету іноземних держав з якими Україна має відповідні угоди;
- в) кошти від внутрішнього оподаткування на місцевих підприємствах;
- г) кошти місцевих бюджетів;
- д) кошти отримані від амністії тіньових капіталів;
- е) прибутки від основної та додаткової діяльності підприємств, на балансі яких перебувають об'єкти соціальної сфери, якщо основна й додаткова діяльність не є діяльністю в соціальній сфері;
- є) кошти від хабарів отриманих місцевими органами влади та органами місцевого самоврядування за надання управлінських послуг;
- ж) прибутки від платних послуг у соціально-культурній галузі, наданих підприємствами, на балансі яких перебувають такі об'єкти;
- з) прибутки підприємств від надання в оренду будь-якої їхньої власності;
- и) позикові кошти;
- і) благодійні внески фізичних і юридичних осіб.

II. Залежно від джерел фінансування серед об'єктів соціальної інфраструктури виділяють такі блоки:

- а) об'єкти соціальної інфраструктури, які повністю фінансуються за рахунок

бюджету (місцевого чи державного);

б) об'єкти соціальної інфраструктури, які фінансуються за рахунок незаконного обороту коштів в соціальній сфері;

в) об'єкти соціальної інфраструктури, які повністю фінансуються за рахунок внутрішнього оподаткування на підприємствах;

г) об'єкти соціальної інфраструктури, що функціонують на основі самокупності та частково фінансуються за рахунок внутрішнього оподаткування на підприємствах;

д) об'єкти соціальної інфраструктури, що функціонують на основі самокупності та частково фінансуються за рахунок бюджету й споживачів;

е) об'єкти соціальної інфраструктури, які працюють на комерційній основі.

III. Бюджет – це:

а) план формування ресурсів соціальної інфраструктури для забезпечення завдань і функцій, які здійснюються органами державної влади, органами влади Автономної Республіки Крим та органами місцевого самоврядування протягом бюджетного періоду;

б) план використання ресурсів соціальної інфраструктури для забезпечення завдань і функцій, які здійснюються органами державної влади, органами влади Автономної Республіки Крим та органами місцевого самоврядування протягом бюджетного періоду;

в) план формування та використання ресурсів соціальної інфраструктури для забезпечення завдань і функцій, які здійснюються органами державної влади, органами влади Автономної Республіки Крим та органами місцевого самоврядування протягом бюджетного періоду;

г) план формування та використання фінансових ресурсів для забезпечення завдань і функцій, які здійснюються органами державної влади, органами влади Автономної Республіки Крим та органами місцевого самоврядування протягом бюджетного періоду.

IV. Державний бюджет –це:

а) встановлений законом на певний період основний фінансовий план (розпис) доходів і видатків централізованого фонду коштів держави, необхідних для здійснення її завдань і функцій;

б) нормативно-правовий акт Верховної Ради Автономної Республіки Крим чи відповідної ради, виданий в установленому законодавством України порядку, що встановлює на певний період основний фінансовий план (розпис) доходів і видатків централізованого фонду коштів держави, необхідних для здійснення її завдань і функцій;

в) встановлений нормативно-правовим актом відповідної ради на певний період основний фінансовий план (розпис) доходів і видатків централізованого фонду коштів держави, необхідних для здійснення її завдань і функцій.

V. Бюджетний період для всіх бюджетів, що складають бюджетну систему, становить:

а) на період повноважень Верховної Ради України;

б) на період повноважень Кабінету Міністрів України;

в) 5 календарних років, який починається з прийняттям Верховною Радою України Закону України про Державний бюджет на поточний період і закінчується прийняттям новообраною Верховною Радою України Закону України про Державний бюджет на наступний бюджетний період;

г) один календарний рік, який починається 1 січня кожного року і закінчується 31 грудня того ж року;

д) на період повноважень відповідної місцевої ради.

VI. До бюджетів місцевого самоврядування належать:

а) Державний бюджет, бюджети територіальних громад сіл, селищ, міст та їх об'єднань;

б) бюджети територіальних громад сіл, селищ, міст та їх об'єднань;

в) бюджет Автономної Республіки Крим, обласні, районні бюджети, бюджети районів у містах;

г) Державний бюджет, бюджет Автономної Республіки Крим, обласні,

районні бюджети, бюджети районів у містах.

VII. До місцевих бюджетів належать:

- а) бюджети територіальних громад сіл, селищ, міст та їх об'єднань;
- б) бюджет Автономної Республіки Крим, обласні, районні бюджети, бюджети районів у містах;
- в) Державний бюджет, бюджети територіальних громад сіл, селищ, міст та їх об'єднань.

VIII. Рішення про місцевий бюджет – це:

- а) закон, який затверджує повноваження органам державної влади здійснювати виконання Державного бюджету України протягом бюджетного періоду;
- б) закон, який затверджує повноваження органам місцевого самоврядування здійснювати виконання місцевого бюджету протягом бюджетного періоду;
- в) нормативно-правовий акт Верховної Ради Автономної Республіки Крим чи відповідної ради, виданий в установленому законодавством України порядку, що містить затвержені повноваження відповідно Раді міністрів Автономної Республіки Крим, місцевій державній адміністрації або виконавчому органу місцевого самоврядування здійснювати виконання місцевого бюджету протягом бюджетного періоду;
- г) нормативно-правовий акт Верховної Ради Автономної Республіки Крим чи відповідної ради, виданий в установленому законодавством України порядку, що містить затвержені повноваження органам державної влади здійснювати виконання місцевого бюджету протягом бюджетного періоду.

IX. Місцевий рівень податкової системи охоплює такі елементи:

- а) податкові надходження від загальнодержавних податків, що розподіляються між Державним і місцевими бюджетами;
- б) податкові надходження від загальнодержавних податків, що розподіляються між територіальними і місцевими бюджетами;
- в) податкові надходження, що не мають формальних аналогів на рівні

Державного бюджету й повністю закріплені за місцевими бюджетами;

- г) місцеві доходи від внутрішнього оподаткування на підприємствах;
- д) місцеві неподаткові доходи.

X. Який нормативно-правовий акт та його стаття встановлює види загальнодержавних податків і зборів (обов'язкових платежів)?

- а) Конституція України, стаття 143;
- б) Бюджетний кодекс України, стаття 15;
- в) Закон України «Про систему оподаткування», стаття 14.

XI. Який нормативно-правовий акт та його стаття встановлює види місцевих податків і зборів (обов'язкових платежів)?

- а) Бюджетний кодекс України, стаття 14;
- б) Закон України «Про систему оподаткування», стаття 15;
- в) Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні», стаття 69.

XII. Які з перерахованих положень віднесені до власної компетенції місцевого самоврядування?

- а) державне управління;
- б) соціальне обслуговування;
- в) початкова і середня освіта;
- г) судова влада;
- д) охорона здоров'я;
- е) дороги місцевого значення;
- є) ветеринарна допомога;
- ж) благоустрій;
- з) догляд за бідними та сиротами;
- и) житлово-комунальне господарство;
- і) житлове будівництво;
- ї) водозабезпечення;
- й) теплове господарство;
- к) міські електричні мережі;

- л) національна оборона;
- м) забезпечення безпеки держави;
- н) економічна інфраструктура;
- о) працевлаштування безробітних;
- п) перепідготовка кадрів з метою працевлаштування;
- р) ритуальні послуги;
- с) збирання та утилізація сміття;
- т) екологічні проблеми;
- у) організація землекористування.

XIII. У складі видатків на житлове господарство передбачаються:

- а) видатки на фінансування теплової мережі;
- б) видатки на водопровідно-каналізаційне господарство включають дотації на водопостачання, водовідведення;
- в) видатки на благоустрій міст;
- г) видатки на житлово-експлуатаційне господарство;
- д) видатки на капітальний ремонт житлового фонду місцевих органів влади;
- е) дотації житлово-комунальному господарству;
- є) видатки на фінансування газових заводів і газової мережі, готельного господарства, берегоукріплювальних робіт, впровадження засобів обліку витрат і регулювання споживання води та теплової енергії;
- ж) видатки на утримання об'єктів соціальної сфери, що передаються до комунальної власності;
- з) видатки на капітальний ремонт відомчого фонду.

XIV. Видатки на благоустрій міст включають:

- а) видатки на капітальний ремонт об'єктів зовнішнього благоустрою;
- б) видатки на поточний ремонт об'єктів благоустрою;
- в) видатки на будівництво об'єктів благоустрою;
- г) видатки на заміну ліфтів;
- д) видатки на ремонт системи централізованого опалення;

- е) видатки на переведення на централізоване гаряче водопостачання;
- є) видатки на заміну тепломережі.

XV. Джерелами формування коштів середнього загальноосвітнього навчального закладу є:

- а) кошти місцевого (державного) бюджету;
- б) кошти, отримані від надання зазначеним закладом додаткових освітніх послуг;
- в) прибутки від реалізації продукції навчально-виробничих майстерень, цехів і господарств;
- г) кошти, отримані від здачі в оренду приміщень, споруд, обладнання;
- д) кредити банків;
- е) добровільні грошові внески і пожертвування підприємств, установ, організацій та окремих громадян, іноземних юридичних та фізичних осіб.

XVI. Поточні видатки на загальноосвітні школи включають:

- а) оплату праці працівників бюджетних установ;
- б) нарахування на заробітну плату;
- в) придбання основного капіталу;
- г) придбання предметів постачання і матеріалів;
- д) створення державних запасів і резервів;
- е) придбання землі і нематеріальних активів;
- є) видатки на відрядження;
- ж) оплата послуг з утримання бюджетних установ;
- з) оплата комунальних послуг та енергоносіїв;
- и) капітальні трансферти.

XVII. Капітальні видатки на загальноосвітні школи включають:

- а) оплату праці працівників бюджетних установ;
- б) нарахування на заробітну плату;
- в) придбання основного капіталу;
- г) придбання предметів постачання і матеріалів;

- д) створення державних запасів і резервів;
- е) придбання землі і нематеріальних активів;
- є) видатки на відрядження;
- ж) оплата послуг з утримання бюджетних установ;
- з) оплата комунальних послуг та енергоносіїв;
- и) капітальні трансферти.

XVIII. Джерелами фінансування вищих закладів освіти є:

- а) кошти державного бюджету;
- б) кошти, одержані за навчання, підготовку, підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів, відповідно до укладених договорів;
- в) плата за надання додаткових освітніх послуг;
- г) кошти, одержані за науково-дослідні роботи (послуги) та інші роботи, виконані закладом освіти на замовлення підприємств, установ, організацій та громадян;
- д) доходи від реалізації продукції навчально-виробничих майстерень, підприємств, цехів і господарств, від надання в оренду приміщень, спортзалів і обладнання;
- е) дотації місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування;
- є) кредити та позички банків, дивіденди від цінних паперів і доходи від розміщення на депозитних вкладах тимчасово вільних позабюджетних коштів;
- ж) валютні надходження;
- з) добровільні грошові внески, матеріальні цінності, одержані від підприємств, установ, організацій, окремих громадян.

XIX. Видатки на охорону здоров'я згідно з економічною класифікацією включають:

- а) поточні видатки;
- б) перспективні видатки;
- в) стратегічні видатки;

- г) форвардні видатки;
- д) ф'ючерсні видатки;
- е) капітальні видатки.

XX. Які з наведених закладів культури і мистецтва звільняються від сплати податків?

- а) творчі спілки;
- б) національно-культурні товариства;
- в) художні професійно-технічні училища;
- г) вищі художні професійно-технічні училища;
- д) фонди;
- е) реабілітаційні школи;
- є) асоціації.

XXI. До видатків бюджетів на заходи з фізичної культури та спорту належать:

- а) фінансування фундаментальних наукових досліджень;
- б) утримання національних збірних команд;
- в) видатки на проведення навчально-тренувальних зборів і змагань;
- г) видатки на підготовку і участь національних збірних команд України в Олімпійських та Параолімпійських іграх;
- д) видатки на утримання центрів з інвалідного спорту і реабілітаційних шкіл;
- е) видатки на проведення навчально-тренувальних зборів і змагань та заходів з інвалідного спорту;
- є) видатки на проведення заходів з нетрадиційних видів спорту і масових заходів з фізичної культури;
- ж) утримання та навчально-тренувальна робота дитячо-юнацьких спортивних шкіл;
- з) утримання апарату управління фізкультурно-спортивних організацій;
- и) видатки на капітальний ремонт, оснащення, придбання обладнання та інвентаря для баз Олімпійської підготовки;

- і) фінансова підтримка спортивних споруд;
- ї) видатки на утримання рятувальних станцій на водах;
- й) державна підтримка громадських організацій фізкультурно-спортивної спрямованості.

Література [1, 17, 23, 31, 33, 54, 71]

Змістовий модуль II. Управління соціальною інфраструктурою

Тема 4. Основні принципи управління соціальною сферою

1. Поняття управління.
2. Єдність принципів управління соціальною сферою та матеріальним виробництвом.
3. Удосконалення механізму управління об'єктами соціальної інфраструктури.
4. Поняття принципів управління.
5. Основні принципи управління соціальною інфраструктурою населених пунктів.

Питання для самоконтролю:

1. Що таке управління?
2. Які Ви знаєте типи управління?
3. Хто здійснює управління соціальною інфраструктурою населених пунктів?
4. У чому полягають особливості управління соціальною сферою?
5. Розкрийте сутність поняття принципів управління.
6. Які Ви знаєте основні принципи управління?
7. У чому полягають особливості управління соціальною інфраструктурою міста?

Теми рефератів:

1. Сутність управління.
2. Особливості управління соціальною сферою.
3. Основні принципи управління соціальною сферою.
4. Принципи управління соціальною інфраструктурою міста.
5. Принципи управління соціальною інфраструктурою села.

Тестові завдання:

I. Управління – це:

- а) процес, який включає пошук середовища для умов, що необхідні для впровадження даного рішення, розвиток і аналіз можливих альтернатив та вибір потрібної альтернативи;
- б) процес перетворення міста у найвагомійший осередок проживання людей і центр зосередження та обміну культурних цінностей, утворення штучного середовища, протилежного природі;
- в) процес планування, організації діяльності, мотивації і контролю, необхідний для того, щоб сформулювати і досягти цілей організації.

II. Фінансування управління соціальною інфраструктурою населених пунктів відбувається за рахунок:

- а) міжнародного бюджету;
- б) державного бюджету;
- в) регіонального бюджету;
- г) місцевого бюджету.

III. Управління соціальною інфраструктурою села — це:

- а) процес, який включає пошук середовища для умов, що необхідні для впровадження даного рішення, розвиток і аналіз можливих альтернатив та вибір потрібної альтернативи;
- б) процес перетворення міста у найвагомійший осередок проживання людей і центр зосередження та обміну культурних цінностей, утворення штучного середовища, протилежного природі;
- в) процес планування, організації діяльності, мотивації і контролю, необхідний для того, щоб сформулювати і досягти цілей організації;
- г) усі відповіді правильні;
- д) правильних відповідей немає.

IV. Управління соціальною інфраструктурою міста — це:

- а) процес, який включає пошук середовища для умов, що необхідні для впровадження даного рішення, розвиток і аналіз можливих альтернатив та вибір

потрібної альтернативи;

б) процес перетворення міста у найвагоміший осередок проживання людей і центр зосередження та обміну культурних цінностей, утворення штучного середовища, протилежного природі;

в) процес планування, організації діяльності, мотивації і контролю, необхідний для того, щоб сформулювати і досягти цілей організації;

г) усі відповіді правильні;

д) правильних відповідей немає.

V. До основних принципів управління належать:

а) принцип єдиноначальства;

б) принцип економічної обґрунтованості;

в) принцип об'єктивності;

г) принцип врахування інтересів кожного населеного пункту;

д) правильні відповіді "а" і "б";

е) правильні відповіді "в" і "г";

є) усі відповіді правильні;

ж) правильних відповідей немає.

Література [1, 21, 26, 31, 33]

Тема 5. Система управління соціальною інфраструктурою населених пунктів (міста)

1. Класифікація методів державного економічного регулювання розвитку соціальної інфраструктури населених пунктів.

2. Основні важелі державного регулювання.

3. Зміст поняття "стратегія соціально-економічного розвитку адміністративного району".

4. Принципи та особливості стратегії соціально-економічного розвитку району.

5. Функції, які належать до системи управління соціальною розбудовою територій.

6. Повноваження, які має система загальнодержавного регулювання комплексного розвитку територій.

7. Поняття функції передбачення та її форми.
8. Значення розробки соціальних нормативів.
9. Варіанти управління об'єктами соціального призначення, що передані в комунальну власність.

Питання для самоконтролю:

1. Розкрийте сутність економічної стратегії.
2. Яким чином здійснюється стратегічне планування соціально-економічного розвитку міст?
3. Охарактеризуйте систему управління соціальною інфраструктурою населених пунктів.
4. Які органи здійснюють управління об'єктами соціальної інфраструктури?
 5. У яких сферах застосовуються державні соціальні стандарти, нормативи та гарантії їх забезпечення?
 6. У яких формах визначаються і діють соціальні гарантії?
 7. Яка роль держави в управлінні соціальною інфраструктурою населених пунктів?
 8. У чому полягає роль органів місцевого самоврядування в управлінні соціальною інфраструктурою населених пунктів?

Теми рефератів:

1. Система управління соціальною інфраструктурою села.
2. Система управління соціальною інфраструктурою міста.
3. Основні важелі системи економічного регулювання соціального розвитку населеного пункту.
4. Стратегія соціально-економічного розвитку району.
5. Стратегія соціально-економічного розвитку населених пунктів.

I. З метою поліпшення управління соціальним розвитком населених пунктів в органах місцевого самоврядування створюється:

- а) відповідна комісія в Верховній Раді України;
- б) відповідна комісія в міській державній адміністрації;
- в) відповідна комісія в місцевій раді.

II. Хто очолює відповідну комісію для поліпшення управління соціальним розвитком населених пунктів в органах місцевого самоврядування:

- а) голова Верховної Ради України;
- б) голова місцевої ради;
- в) голова місцевої державної адміністрації;
- г) особа, яка призначається Президентом України та затверджується відповідною місцевою радою.

III. Фінансування органів управління соціальною інфраструктурою населених пунктів відбувається за рахунок:

- а) міжнародного бюджету;
- б) державного бюджету;
- в) регіонального бюджету;
- г) місцевого бюджету.

IV. Які нормативно-правові акти регулюють систему управління соціальною інфраструктурою населених пунктів?

- а) Закон України “Про місцеве самоврядування в Україні”;
- б) Закон України “Про житлово-комунальні послуги”;
- в) Конституція України;
- г) усі відповіді правильні;
- д) правильних відповідей немає.

V. Які органи здійснюють управління соціальною інфраструктурою в населених пунктах?

- а) обласні державні адміністрації;
- б) районні державні адміністрації;
- в) виконавчі органи міських, селищних та сільських рад;
- г) сільський, селищний та міський голова;
- д) правильних відповідей немає.

Література [1, 9, 21, 26, 31, 33]

Тема 6. Управління розвитком соціальної інфраструктури населених пунктів

1. Управління розвитком соціальної інфраструктури населених пунктів.
2. Програмно-цільовий метод управління соціальною інфраструктурою регіону.
3. Законодавчо-нормативна регламентація управління соціальною інфраструктурою в Україні.
4. Організаційна система управління соціальною інфраструктурою населених пунктів на загальнодержавному та регіональному рівнях.
5. Функції та обов'язки державної, місцевої влад, органів місцевого самоврядування у сфері управління об'єктами соціальної інфраструктури.
6. Залучення до участі в розвитку соціальної інфраструктури недержавних організацій і населення.

Питання для самоконтролю:

1. Які Ви знаєте методи управління?
2. Які функції системи управління соціальною розбудовою територій районного, обласного та регіонального рівнів Ви знаєте?
3. Якими пріоритетними напрямми, цілями, завданнями повинна визначатися стратегія соціально-економічного розвитку адміністративного району?
4. Які Ви знаєте форми передбачення?
5. Що розуміють під поняттям «планування»?
6. Що таке програмне планування?
7. На яких основних принципах ґрунтуються державне прогнозування та розробка програм економічного й соціального розвитку України?
8. Що таке комплексна програма?
9. З яких блоків складається орієнтована структура програми розвитку території?
10. 12. За рахунок яких джерел відбувається фінансування програм?
11. Яка сутність програмного підходу в плануванні розвитку соціальної інфраструктури населених пунктів?

12.Що розуміють під поняттям «формулювання проблеми»?

Теми рефератів:

1. Єдність принципів управління соціальною сферою та матеріальним виробництвом.
2. Управління розвитком соціальної інфраструктури села.
3. Управління розвитком соціальної інфраструктури міста.
4. Роль органів місцевого самоврядування в управлінні соціальною інфраструктурою населених пунктів.
5. Розмежування понять «прогнозування», «програмування» і «планування».

Тестові завдання:

I. Адміністративні методи управління – це:

- а) методи, в основі яких лежать вольові рішення у формі наказів, розпоряджень і норм, що є обов'язковими для виконання керованими підсистемами;
- б) управління шляхом створення спеціальних умов і нормативів, виконання яких забезпечує вигоду виконавцям, а невиконання карається штрафними санкціями в різній формі, найчастіше у грошовій;
- в) застосування форм морального впливу з боку суспільства на поведінку осіб, які керують економічними системами.

II. Економічні методи управління – це:

- а) застосування форм морального впливу з боку суспільства на поведінку осіб, які керують економічними системами;
- б) управління шляхом створення спеціальних умов і нормативів, виконання яких забезпечує вигоду виконавцям, а невиконання карається штрафними санкціями в різній формі, найчастіше у грошовій;
- в) методи, в основі яких лежать вольові рішення у формі наказів, розпоряджень і норм, що є обов'язковими для виконання керованими підсистемами.

III. Громадські методи управління – це:

- а) управління шляхом створення спеціальних умов і нормативів, виконання яких забезпечує вигоду виконавцям, а невиконання карається штрафними санкціями в різній формі, найчастіше у грошовій;

- б) застосування форм морального впливу з боку суспільства на поведінку осіб, які керують економічними системами;
- в) методи, в основі яких лежать вольові рішення у формі наказів, розпоряджень і норм, що є обов'язковими для виконання керованими підсистемами.

IV. До функцій системи управління соціальною розбудовою територій районного, обласного та регіонального рівнів можна зарахувати:

- а) підготовку й подання на розгляд місцевими державними адміністраціями проектів загальних та цільових програм соціально-економічного й культурного розвитку відповідних адміністративно-територіальних рівнів;
- б) підготовку та подання до відповідних виконавчих органів пропозицій щодо формування бюджетних коштів на соціальну розбудову територій та контроль за їх виконанням, сприяння інвестиційній діяльності на підвідомчих територіях;
- в) прийняття рішень стосовно питань адміністративно-територіального устрою в законодавчо визначених межах;
- г) періодичне заслуховування підвідомчих керівників про виконання програм соціального спрямування та бюджету;
- д) забезпечення збалансованого соціально-економічного розвитку із залученням до цього в законодавчому порядку всіх підприємств, установ та організацій, що розташовані на їх території;
- е) проведення конференцій, семінарів, нарад з питань соціально-економічного розвитку поселенської мережі.

V. Які Ви знаєте форми передбачення в управлінні:

- а) прогнозування;
- б) ворожіння;
- в) програмування;
- г) планування;
- д) гадання.

VI. Учасниками прогнозування та програмування розвитку території є:

- а) Кабінет Міністрів України;

- б) Міністерство економіки та з питань європейської інтеграції;
- в) інші центральні органи виконавчої влади;
- г) Рада Міністрів Автономної Республіки Крим;
- д) місцеві державні адміністрації;
- е) органи місцевого самоврядування.

VII. Програми економічного і соціального розвитку території – це:

- а) такі місця на території адміністративного району, в яких концентруються основні генератори депресії – збиткові підприємства, джерела забруднення довкілля, аварійні об'єкти тощо;
- б) рішення, яке повторюється часто для того, щоб встановити правила його прийняття. Ці правила є постулатами, які допомагають тому, хто приймає рішення, вибрати альтернативу, оскільки існує достовірна інформація про відносно відому ситуацію;
- в) документи, в яких визначаються цілі та пріоритети економічного і соціального розвитку, засоби та шляхи їх досягнення, формується комплексна система взаємоузгоджень і заходів, спрямованих на ефективне вирішення проблем розвитку території, досягнення сталого економічного її зростання.

VIII. Державне прогнозування та розробка програм економічного й соціального розвитку України ґрунтуються на таких основних принципах:

- а) цілісності;
- б) об'єктивності;
- в) інтерсуб'єктивності;
- г) науковості;
- д) конструктивізму;
- е) гласності;
- є) незаангажованості;
- ж) самостійності;
- з) міжгалузевості;
- и) рівності;

- і) конгеніальності;
- ї) дотриманні загальнодержавних інтересів.

ІХ. Орієнтована структура програми розвитку території складається з наступних блоків:

- а) аналіз розвитку території – містить коротку характеристику території; опис соціально-економічного становища; перспективні тенденції розвитку; мету та завдання програми;
- б) система основних показників – охоплює вихідні дані розробки показників програми; принципи їх розробки; основні напрями та пропорції соціально-економічного розвитку; показники розвитку промисловості, будівництва, сільського господарства, транспорту, зв'язку; розвитку соціальної сфери (чисельність і занятість населення, освіта, охорона здоров'я, культура, фізкультура та спорт); науково-технічного розвитку; розвитку підприємництва; використання природних ресурсів і охорони навколишнього природного середовища; інвестиційної та зовнішньоекономічної діяльності; фінансового забезпечення;
- в) стиль керівництва – звична манера стосунків керівника з підлеглими, ступінь зусиль, які він прикладає, щоб вплинути на них, спонукати їх до досягнення цілей організації; ступінь делегування повноважень, типи влади, які він використовує та його ставлення до виробничих завдань і до людських стосунків у колективі;
- г) комплекс цільових програм та заходів – визначає напрями розвитку (реформування, підвищення ефективності функціонування) матеріальної бази території (підприємств, галузей); розвитку (реформування) соціальної сфери;
- д) механізм реалізації – характеризує механізм управління програмою та організаційну структуру її реалізації.

Х. Під формулюванням проблеми розуміють:

- а) опис проблемної ситуації, що містить: повний перелік незадоволених через наявність проблеми потреб функціонального характеру із зазначенням бажаних рівнів їх реалізації (функціональних цілей), а також відносних значущостей досягнення окремих функціональних цілей;

- б) опис проблемної ситуації, тобто її операційне визначення (опис), що містить: перелік потенційних цілереалізуючих систем, а також схему взаємозв'язків цілей і систем з оцінками ефективності реалізації цілей різними системами;
- в) обидві відповіді правильні;
- г) правильних відповідей немає.

Література [1, 5, 7, 9, 11-15, 18, 20-21, 22, 24-26, 28, 30-33, 36-39, 41, 48, 51-52, 55-57, 63, 69]

Тема 7. Управління соціальною інфраструктурою в зарубіжних країнах

1. Розвиток соціальної інфраструктури в економічно розвинутих країнах світу: Західна Європа, Сполучені Штати Америки, Канада, Японія, Китай та ін.
2. Соціальна інфраструктура населених пунктів в Російській Федерації та країнах СНД.
3. Соціальна інфраструктура населених пунктів у країнах Центральної Європи.
4. Розвиток соціальної інфраструктури населених пунктів в країнах Латинської Америки.
5. Можливість і доцільність використання в Україні досвіду зарубіжних економічно розвинутих держав.

Питання для самоконтролю:

1. Проаналізуйте розвиток однієї з основних галузей соціальної інфраструктури – торгівлю в європейських країнах.
2. Дайте характеристику розвитку системи кредитування і страхування в європейських країнах.
3. Охарактеризуйте систему охорони здоров'я в європейських країнах.
4. Проаналізуйте систему розселення в європейських країнах.
5. Які типи систем освіти в європейських країнах Ви знаєте?
6. Дайте характеристику житлової політики в європейських країнах.

Теми рефератів:

1. Форми і методи впливу центральних та місцевих органів влади, органів місцевого самоврядування на розвиток соціальної інфраструктури в зарубіжних країнах.

2. Роль органів місцевого самоврядування в управлінні соціальною інфраструктурою населених пунктів зарубіжних країн.
3. Соціальна інфраструктура населених пунктів в Україні та Російській Федерації: порівняльна характеристика.
4. Залучення населення до інвестування, створення та функціонування об'єктів соціальної інфраструктури в зарубіжних країнах.

Тестові завдання:

I. У Нідерландах (типово і для інших країн) передбачається такі види страхування:

- а) соціальне страхування всіх громадян відповідно до закону про пенсії, закону про забезпечення родичів (вдів, сиріт) і закону про непрацездатність;
- б) страхування працюючих за наймом відповідно до законів про непрацездатність через хворобу, про безробіття і про лікарняний фонд;
- в) страхування біженців, етнічних меншин, політичних емігрантів відповідно до законів;
- г) інші види забезпечення (соціальні допомоги для людей з малими доходами).

II. У Німеччині система освіти має такий вигляд:

- а) фольксшULE, обершULE, гімназії, вищий навчальний заклад;
- б) фольксшULE, гімназії, обершULE, вищий навчальний заклад;
- в) обершULE, фольксшULE, гімназії, вищий навчальний заклад;
- г) обершULE, гімназії, фольксшULE, вищий навчальний заклад.

III. З метою вдосконалення ціноутворення і модернізації інфраструктури в Східній Німеччині відмовились від:

- а) надання соціальної допомоги населенню через комунальні підприємства й запровадили адресне субсидування;
- б) адресного субсидування і запровадили надання соціальної допомоги населенню через комунальні підприємства.

IV. В Німеччині приватизація муніципального й державного житлового фонду здійснювалася шляхом:

- а) безкоштовної передачі;
- б) продажу;
- в) бартеру;
- г) обміну.

Література [1, 3, 10, 34, 59]

Змістовий модуль III. Система регіонального розселення та програмно-цільовий метод управління соціальною інфраструктурою регіонів

Тема 8. Система регіонального розселення та правові аспекти її функціонування

1. Сутність і зміст поняття "розселення".
2. Регіональні особливості розселення сільського та міського населення в Україні.
3. Етапи розвитку сільської поселенської мережі.
4. Форми поселенської мережі (міські та сільські поселення, їх загальні критерії).
5. Правові аспекти функціонування регіонального розселення.

Питання для самоконтролю:

1. Що таке сільська поселенська мережа?
2. Які Ви знаєте основні етапи розвитку сільської поселенської мережі?
3. Якими основними показниками характеризується сільська поселенська мережа?
4. Що таке людність та густота поселенської мережі?
5. Чим відрізняється поділ сільської поселенської мережі від характеру зайнятості населення?
6. Що таке деградуючі та безлюдні села?

Теми рефератів:

1. Стан, характеристика та основні етапи розвитку поселенської мережі.
2. Шляхи і методи прискореного розвитку соціальної інфраструктури в деградуючих поселеннях.
3. Правові засади виконання місцевими органами державної влади і самоврядування функції щодо регіонального розселення.

4. Форми поселенської мережі в Україні та їх загальні критерії.

Тестові завдання:

I. Регіон – це:

а) територіальна одиниця адміністративно-територіального устрою; відносно невелика частина території країни, яка обмежена адміністративними кордонами; структурна й функціональна одиниця національного господарського комплексу, що складається з сіл, селищ, міст районного значення;

б) складова частина території України, яка історично склалася та характеризується певним організаційним відособленням, цілістю, економічною і соціальною самодостатністю, місцевими особливостями й традиціями;

в) частина території держави, виділена за сукупністю різних ознак в адміністративну одиницю, діяльність якої свідомо направляється державними органами управління, а управлінські функції координуються ними для досягнення цілей суспільного розвитку й запобігання дії руйнівних внутрішніх і зовнішніх сил.

II. Область – це:

а) складова частина території України, яка історично склалася та характеризується певним організаційним відособленням, цілістю, економічною і соціальною самодостатністю, місцевими особливостями й традиціями;

б) територіальна одиниця адміністративно-територіального устрою; відносно невелика частина території країни, яка обмежена адміністративними кордонами; структурна й функціональна одиниця національного господарського комплексу; складається з сіл, селищ, міст районного значення;

в) частина території держави, виділена за сукупністю різних ознак в адміністративну одиницю, діяльність якої свідомо направляється державними органами управління, а управлінські функції координуються ними для досягнення цілей суспільного розвитку й запобігання дії руйнівних внутрішніх і зовнішніх сил.

III. Адміністративний район – це:

а) частина території держави, виділена за сукупністю різних ознак в адміністративну одиницю, діяльність якої свідомо направляється державними

органами управління, а управлінські функції координуються ними для досягнення цілей суспільного розвитку й запобігання дії руйнівних внутрішніх і зовнішніх сил;

б) складова частина території України, яка історично склалася та характеризується певним організаційним відособленням, цілістю, економічною і соціальною самодостатністю, місцевими особливостями й традиціями;

в) територіальна одиниця адміністративно-територіального устрою; відносно невелика частина території країни, яка обмежена адміністративними кордонами; структурна й функціональна одиниця національного господарського комплексу; складається з сіл, селищ, міст районного значення.

IV. Населений пункт – це:

а) поселення, первинна одиниця розселення людей у межах однієї забудованої ділянки (місто, селище, село);

б) компактно заселена частина території, у межах якої людиною створене матеріально-просторове середовище для своєї життєдіяльності;

в) обидві відповіді правильні;

г) правильних відповідей немає.

V. Місто – це:

а) населений пункт, на території якого розміщені промислові підприємства, комунальне господарство, житловий фонд, мережа соціально-культурних закладів, з кількістю населення понад 10 тис. жителів, переважна частина якого зайнята сільськогосподарською працею;

б) міський населений пункт, розташований при промислових підприємствах, будовах, залізничних вузлах, гідротехнічних спорудах, підприємствах з виробництва й переробки сільськогосподарської продукції, та інші населені пункти, що мають соціальну інфраструктуру, переважна частина населення яких зайнята у промисловому виробництві чи соціально-культурній сфері;

в) тип поселення, мешканці якого зайняті переважно в сільському господарстві;

г) населений пункт, значний за розмірами, чисельністю та густотою населення,

зайнятого переважно не в аграрних сферах діяльності.

VI. До сільських населених пунктів в Україні належать:

- а) міста;
- б) села;
- в) селища міського типу;
- г) селища.

VII. За народногосподарськими функціями міста поділяються на:

- а) монофункціональні;
- б) біфункціональні;
- в) поліфункціональні;
- г) нефункціональні.

VIII. Типологія міст України за чисельністю населення поділяється на:

- а) малі;
- б) середні;
- в) великі;
- г) значні або надвеликі;
- д) найзначніші або міста-мільнери.

IX. Депресивні території поділяють на такі групи:

- а) регіони;
- б) промислові райони;
- в) сільські райони;
- г) міста обласного значення.

X. Основними показниками розвитку, за якими території визнаються депресивними є:

а) регіони, в яких протягом останніх п'яти років найнижчі середні показники валової доданої вартості на одну особу;

б) промислові райони, в яких протягом останніх трьох років є найвищими середні показники рівня безробіття, найнижча зайнятість у промисловості, найнижчі обсяг промислового виробництва на одну особу та рівень середньої

заробітної платні;

в) сільські райони, в яких протягом останніх трьох років найнижчі щільність сільського населення, природний приріст населення, частка зайнятих у сільському господарстві, обсяг виробництва сільськогосподарської продукції на одну особу та рівень середньої заробітної платні;

г) міста обласного значення, в яких протягом останніх трьох років є найвищими середні показники рівня безробіття, зокрема довготривалого безробіття, та найнижчим – рівень середньої заробітної плати.

Література [1-2, 31, 36, 40, 43. 48]

Тема 9. Програмно-цільовий метод управління соціальною інфраструктурою регіонів

1. Сутність програмно-цільового методу управління.
2. Особливості застосування програмно-цільового методу в управлінні соціальною інфраструктурою регіонів.
3. Особливості стану й організації управління соціальною інфраструктурою в міських та сільських районах, у малих і великих містах.
4. Розробка прогнозів розвитку соціальної інфраструктури в регіонах.
5. Розробка регіональних програм комплексного розвитку соціальної інфраструктури та організація контролю за їх виконанням з боку держави, підприємств, населення.
6. Організація діяльності об'єктів соціальної інфраструктури в монофункціональних містах, де виводяться з експлуатації фізично зношені та морально застарілі містоутворюючі підприємства.

Питання для самоконтролю:

1. Що таке програмно-цільовий метод управління?
2. Яким чином застосовується програмно-цільовий метод управління соціальною інфраструктурою населених пунктів?
3. Яким чином застосовується програмно-цільовий метод управління соціальною інфраструктурою регіонів?

4. Які органи розробляють прогнози розвитку соціальної інфраструктури населених пунктів?
5. Дайте прогноз розвитку соціальної інфраструктури регіону.
6. Яким чином здійснюється організація діяльності об'єктів соціальної інфраструктури в монофункціональних містах?
7. Проаналізуйте зарубіжний досвід застосування програмно-цільового методу в управлінні соціальною інфраструктурою регіонів.

Теми рефератів:

1. Програмно-цільовий метод управління соціальною інфраструктурою регіонів.
2. Програмно-цільовий метод управління соціальною інфраструктурою населених пунктів.
3. Роль і місце статуту територіальної громади в становленні та розвитку місцевого самоврядування.
4. Особливості організації управління соціальною інфраструктурою в міських районах.
5. Особливості організації управління соціальною інфраструктурою в сільських районах.

Тестові завдання:

I. Програмно-цільовий метод — це:

- а) досягнення підприємством чи організацією поставлених цілей (отримання величини прибутку, реалізація нової ідеї) шляхом розробки відповідних програм та проектів;
- б) планування, що здійснюється на основі балансів, що відображають потребу підприємства у певних видах ресурсів та джерела їх надходження;
- в) розробка базового сценарію реалізації плану та сценаріїв найбільш небезпечних варіантів розвитку подій у майбутньому періоді;
- г) правильні відповіді “а” і “б”;
- д) правильні відповіді “а” і “в”;
- е) правильні відповіді “б” і “в”;
- є) усі відповіді правильні;

ж) правильних відповідей немає.

II. Метод математичного програмування полягає у:

- а) оптимізації планових рішень на основі економіко-математичних розрахунків;
- б) застосуванні математичних піходів при плануванні розвитку територій;
- в) обидві відповіді правильні;
- г) правильних відповідей немає.

III. На основі цього методу досягається:

- а) узгодженість програм регіону чи населеного пункту з його цілями та ресурсним забезпеченням;
- б) планування розвитку регіону чи населеного пункту;
- в) обидві відповіді правильні;
- г) правильних відповідей немає.

IV. Програмно-цільове управління - один із видів управління, в основі якого лежить:

- а) орієнтація діяльності на досягнення цілей, передбачених програмою;
- б) ставиться не організаційна структура, що склалася, а управління елементами програми, програмними діями;
- в) обидві відповіді правильні;
- г) правильних відповідей немає.

V. Основу програмно-цільового управління становить розробка комплексної цільової програми. характеризується:

- а) наявністю мети та ресурсів;
- б) обмеженням ресурсів та поділом програми на підпрограми;
- в) обидві відповіді правильні;
- г) правильних відповідей немає.

Література [1, 5, 31, 36, 38-39, 41, 48, 51, 63, 69]

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. *Вакуленко В. М.* Державне регулювання розвитку соціальної інфраструктури населених пунктів України: навч. посіб / В. М. Вакуленко, О. С. Ігнатенко, О. Ю. Лебединська та ін. – К.: Вид-во УАДУ, 2002. – 112 с.
2. *Доценко А. І.* Регіональне розселення: проблеми та перспективи / А. І. Доценко. – К.: Наукова думка, 1994. – 256 с.
3. *Ковальська Л. Л.* Соціальна інфраструктура регіону: механізми формування та розвитку: монографія / Л. Л. Ковальська, О. М. Салівончик; Луц. нац. техн. ун-т. - Луцьк : Гадяк Жанна Володимирівна: Волиньполіграф, 2012. - 227 с.
4. *Коломійчук В. С.* Соціально-економічний розвиток адміністративного регіону: теорія, методологія, практика / В. С. Коломійчук. – Тернопіль: ТОВ "Терно-Граф", 1998. – 318 с.
5. *Кришталь Т. М.* Соціальна інфраструктура регіону в ринкових умовах господарювання: проблеми та перспективи: автореф. дис. ... д-ра екон. наук: 08.00.05 / Кришталь Т. М.; Черкас. держ. технол. ун-т . - Черкаси, 2013. - 40 с.
6. *Месель-Веселяк В. Я.* Розвиток форм господарювання на селі / В. Я. Месель-Веселяк, П. Т. Саблук, М. Ф. Малік та ін. – К.: Урожай, 1993. – 375 с.
7. *Невелєв О. М.* Місто Київ: політика перспективного розвитку / О. М. Невелєв / НДІ соціально-економічних проблем міста. – К, 1999. – 293 с.
8. *Никитенко М. Н.* Управление социальным развитием района [Текст] / М. Н. Никитенко, О. В. Сивограков, О. В. Гаврилов. – Минск.: Наука и техника, 1990. – 190 с.
9. *Новіков В.* Організація і розвиток соціальної сфери (зарубіжний і вітчизняний досвід) / В. Новіков. – К.: Ін-т економіки НАН України, 2000. – 246 с.
10. *Орлатий М. К.* Реформування соціальної інфраструктури села / М. К.

- Орлатий, І. І. Прокопа, С. О. Гудзинський.– К.: ІАЕ УААН, 2000. – 475 с.
11. *Орлатий М. К.* Соціальна інфраструктура села / Б-ка сільського голови / М. К. Орлатий, І. І. Прокопа, В. П. Рябоконт. – К.: УАДУ, 2003. – 81 с.
12. *Орлатий М.* Соціальна сфера села / М. Орлатий. – К.: ІАЕ УААН. – 200 с.
13. *Палійчук Є. С.* Соціальна інфраструктура села: організаційно-економічні передумови і механізми регулювання: монографія / Є. С. Палійчук; Держ. ВНЗ "Ужгород. нац. ун-т". - Ужгород : АУТДОР-ШАРК, 2014. - 169 с.
14. *Проблеми* реформування соціальної сфери інфраструктури села. – К.: Діловий контакт, 1998. – 140 с.
15. *Руссо Дені* Благоустрій міста / Дені Руссо, Жорж Возей / Пер. з франц. – К.: Основи, 1995. – 107 с.
16. *Соціальна* інфраструктура регіону: навч. посіб. / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України; авт.-упоряд.: В. М. Вакуленко [та ін.]; заг. ред. В. М. Вакуленка, М. К. Орлатого. - К. : Фенікс, 2010. - 256 с.
17. *Соціальна* інфраструктура регіону: механізми формування та розвитку: монографія / Л. Л. Ковальська, О. М. Салівончик; Луц. нац. техн. ун-т. - Луцьк: Гадяк Жанна Володимирівна: Волиньполіграф, 2012. - 227 с.
18. *Соціальна* інфраструктура села: сучасний стан та перспективи: монографія / Укр. НДІ продуктивності АПК, Держ. служба статистики України, Нац. акад. держ. упр. при Президентові України; [авт.-упоряд.: М. К. Орлатий та ін.; за ред. М. К. Орлатого]. - К.: НДІ "Украгропромпродуктивність", 2012. - 249 с.
19. *Соціальна* інфраструктура села: сучасний стан та перспективи: монографія / Укр. НДІ продуктивності АПК, Держ. служба статистики України, Нац. акад. держ. упр. при Президентові України; [авт.-упоряд.: М. К. Орлатий та ін.; за ред. М. К. Орлатого]. - К. : НДІ "Украгропромпродуктивність", 2012. - 249 с.
20. *Шепотько Л.* Село: сучасна політика і стратегія розвитку / Л. Шепотько, І. Прокопа, О. Максимюк. – К.: Ін-т економіки НАН України, 1997. – 329 с.

Додаткова

21. *Ансофор П.* Стратегическое управление / П. Ансофор. – М.: Экономика, 1989. – 519 с.
22. *Антоненко Л.* Комплексное развитие села / Л. Антоненко // Вопросы экономики. – 1991. – № 6. – С. 99-106.
23. *Арбузова Т. И.* О структуре расходов в бюджете прожиточного минимума / Т. И. Арбузова, Н. Я. Гриц, В. Н. Бобков // Экономика и общество. – 1994. – № 5-6. – С. 134-137.
24. *Бітер О.* Рівень життя сільського населення / О. Бітер. – Л.: Піраміда, 1996. – 184 с.
25. *Белкина Т. Д.* Социальная сфера села: пути преобразований / Т. Д. Белкина // Вест, сельскохозяйств. науки. – 1990. – № 11. – С. 19-23.
26. *Бестужев-Лада И. В.* Нормативное социальное прогнозирование: возможные пути реализации целей общества / И. В. Бестужева-Лада. – М.: Наука, 1987. – 214 с.
27. *Важенин С. Г.* Социальная инфраструктура народнохозяйственного комплекса: политэкономический аспект регионального развития / С. Г. Важенин. – М.: Наука, 1984. – 172 с.
28. *Вдовиченко М. Х.* Соціальне відродження і розвиток села в умовах становлення ринкової економіки / М. Х. Вдовиченко, К. І. Якуба, М. К. Орлатий. – К.: Урожай, 1993. – 211 с.
29. *Витренко Н. М.* Социальная инфраструктура Украины: оценка уровня и перспектив развития / Н. М. Витренко. – К.: Наукова думка, 1993. – 144 с.
30. *Васильева Е. Н.* Развитие инфраструктуры сельских районов / Е. Н. Васильева // США: экономика, политика, идеология. – 1994. – № 5. – С. 116-127.
31. *Губська М. В.* Основы градостроительного менеджмента и мониторинга: Учеб. пособие / М. В. Губська. – К.: Вира-Р, 2002. – 248 с.

32. *Державне регулювання соціально-економічного розвитку села* // 36. наук. праць. – К.: ДП Ін-ту економіки НАН України, 1995. – 110 с.
33. *Зайцева Л. М.* Програмні підходи до управління економічним та соціальним розвитком України та областей / Л. М. Зайцева // *Регіональна економіка*. – 1997. – № 3. – С. 67-75.
34. *Звіт про світовий розвиток: важке завдання розвитку*. – К.: Абрис, 1994 – 270 с.
35. *Концепція державної регіональної політики* // *Офіц. вісн. України*. – 2001. – № 22. – Ст. 983.
36. *Корнієнко М.* Статут територіальної громади: яким він може бути? / М. Корнієнко // *Розвиток місцевої демократії: забезпечення прав громади на здійснення місцевого самоврядування: Матеріали конф.* – К., 1998. – 81 с.
37. *Крисанов Д. Ф.* Аграрна сфера: пріоритети та механізми реалізації / Д. Ф. Крисанов. – К.: Ін-т економіки НАН України, 1998. – 235 с.
38. *Куліченко І. І.* Концептуальні засади розробки статуту територіальної громади міста Дніпропетровська / І. І. Куліченко, Ю. П. Сурмін, Ю. В. Наврузов // *Управління сучасним містом*. – К.: ТОВ "Днепророст", 2000. – С. 42-55.
39. *Косенко В. М.* Відродження хуторських і малих поселень / В. М. Косенко, С. О. Гудзинський // *Економіка АПК*. – № 7. – 1995. – С. 79-82.
40. *Кулик А. В.* Моделювання якості регіональних систем розселення // *Регіональна економіка* / А. В. Кулик. – 1999. – № 3. – С. 81-89.
41. *Лопатинський В.* Статут територіальної громади: проблеми, розробки, прийняття та впровадження в практику місцевого самоврядування / В. Лопатинський, В. Кравченко, Н. Линник // *Розвиток місцевої демократії: забезпечення прав громади на здійснення місцевого самоврядування: Матеріали конференції*. – К., 1998. – 81с.
42. *Лупенко Ю. А.* Акціонерні товариства в АПК / Ю. А. Лупенко. – К.: ІАЕ, 1997. – 185 с.

43. *Мандибура В. О.* Рівень життя населення України та проблеми реформування механізмів його регулювання / В. О. Мандибура. – К.: Парлам. вид-во, 1998. – 256 с.
44. *Малік М. Й.* Мотивація виробничої діяльності в аграрній сфері економіки / М. Й. Малик. – К.: Ін-т аграр. економіки, 1996. – 177 с.
45. *Малік М. Й.* Підприємництво в аграрній сфері економіки / М. Й. Малик, Ю. Д. Лупенко, Л. В. Романова. – К.: ІАЕ, 1997. – 420 с.
46. *Малес В. М.* Держава і регіони (до формування регіональної політики в Україні) / В. М. Малес // Розбудова держави. – 1994. – № 9. – С. 12-17.
47. *Методические* рекомендации по разработке социально-экономических нормативов и их применению при составлении социальных разделов комплексных планов районов, городов и областей. – К.: СОПС АН УССР, 1990. – 162 с.
48. *Наврузов Ю. В.* Системне визначення категорії "Громада" / Ю. В. Наврузов // Грані. – 2000. – № 1(9).
49. *Нижник Н.* Україна – державне управління, шляхи реформування / Н. Нижник. – К.: 1997. – 71 с.
50. *Новиков В. Н.* Совершенствование экономического механизма в непроизводственной сфере (Вопросы теории и практики) / В. Н. Новиков. – К.: Наук. думка, 1986. – 197 с.
51. *Пиля В.* Программно-целевой метод управления социально-экономическим развитием регионов / В. Пиля, В. Абрамов // Экономика Украины. – 1998. – № 9. – С. 32-39.
52. *Поплавська Ж. В.* Актуальні проблеми розвитку соціальної інфраструктури села / Ж. В. Поплавська // Вісн. аграр. науки. – 1991. – № 12. – С. 14-18.
53. *Посібник* по реформуванню соціальної інфраструктури і трудових відносин. – К.: ДОП ІАЕ, 1997. – 28 с.
54. *Прокопа І. В.* Формування бюджетного механізму функціонування соціальної сфери села / І. В. Прокопова // Економіка АПК. – 1994. – № 2-3. –

С. 41-46.

55. *Прокопищак К. В.* Проблеми розвитку соціальної інфраструктури та відродження сіл Карпатського регіону / К. В. Прокопищак. – Л., 1997. – 175 с.
56. *Реорганізація об'єктів соціальної сфери села (методичні заходи).* – К.: ІАЕ УААН, 1998. – 35 с.
57. *Реформування соціальної сфери села: організаційно-методичні засади /* За ред. П.Т. Каблука. – К.: ІАЕ УААН, 2000. – 475 с.
58. *Регіональна економіка: навч. посіб. /* За ред. І. Михасюка. – Л.: Українські технології, 1998. – 234 с.
59. *Регіональна політика в країнах Європи: уроки для України: навч. посіб. /* За ред. С. Максименка. – К.: Лотос, 2000. – 171 с.
60. *Регіональне управління: навч. посіб. /* Л.М. Зайцева, С.М. Серьогін, Н.Й. Коніщева та ін. – Д.: ДФ УАДУ, 2000 – 240 с.
61. *Розміщення продуктивних сил /* За ред. В.В.Ковалевського, О.Л. Михалюк. – К.: Т-во "Знання", КОО, 1998. – 546 с.
62. *Симоненко В.* Регионы Украины: проблемы развития / В. Симоненко. – К.: Наук. думка, 1997. – 263 с.
63. *Степаненко А. В.* Социально-экономическое развитие городов: проблемы комплексности и сбалансированности / А. В. Степаненко. – К.: Наук. думка, 1988. – 207 с.
64. *Топчієв О. Г.* Теоретичні основи регіональної економіки / О. Г. Топчієв. – К.: Вид-во УАДУ, 1997. – 138 с.
65. *Миронова Т. Л.* Управління розвитком регіону: навч. посіб. / Т. Л. Миронова, О. П. Добровольська, А. Ф. Процай. – К.: ЦНЛ, 2006. – 328 с.
66. *Управление* непродуцственной сферой. – М.: Знание, 1988. – 62 с.
67. *Управление* социальным развитием региона / М. Никитенко, О. Сивограков, А. Гаврилов и др. – Минск: Наука і техника, 1990. – 190 с.
68. *Хвесик М. А.* Стратегія соціально-економічного розвитку регіону (на

- прикладі Волинської області) / М. А. Хвесик, Л. М. Горбач, Н. В. Вишенська, Ю. М. Хвесик. – К.: Кондор, 2004. – 276 с.
69. *Чумаченко М.* Очерки по економике региона / М. Чумаченко. – К.: Наук. думка, 1995. – 338 с.
70. *Юрчишин В. В.* Власність у сільському господарстві / В. В. Юрчишин, О. М. Онищенко, П. Т. Саблук. – К.: Урожай, 1993. – 349 с.
71. *Ягодка А. Г.* Соціальна інфраструктура і політика: навч. посіб. / А. Г. Ягодка; Київський національний економічний ун-т ім. Вадима Гетьмана. - Вид. 2-ге, допрац. і доп. - К.: КНЕУ, 2006. - 392 с.
72. *Яковлева С. И.* Инфраструктурные параметры организации социального пространства города / С. И. Яковлева // Социс. – 2004. – №2. – С. 130-133.